

Stanowisko Rady Przejrzystości
nr 104/2014 z dnia 28 marca 2014 r.
w sprawie usunięcia świadczenia obejmującego podawanie
lenalidomidu w rozpoznaniu zakwalifikowanym do kodu ICD-10
D47.1. realizowanego w ramach „Programu leczenia w ramach
świadczenia chemioterapii niestandardowej”

Rada Przejrzystości uznaje za zasadne usunięcie świadczenia obejmującego podawanie lenalidomidu w rozpoznaniu zakwalifikowanym do kodu ICD-10 D47.1. realizowanego w ramach „Programu leczenia w ramach świadczenia chemioterapii niestandardowej”.

Uzasadnienie

Nie znaleziono przekonujących dowodów naukowych dokumentujących skuteczność działania lenalidomidu we wskazaniach zakwalifikowanych do kodu D47.1. Warto podkreślić, że do chwili obecnej dąży się w międzynarodowej systematyce ICD-10 do sprecyzowania grupy wskazań przypisanych powyższemu kodowi. W odnalezionych publikacjach grupy pacjentów leczonych lenalidomidem są niejednorodne, także ze wskazaniami wykraczającymi formalnie poza kod D47.1. Leczenie jest prowadzone z reguły w terapii skojarzonej z prednizonem, a skuteczność takiej terapii nie jest wysoka wiążąc się jednocześnie ze znaczącymi i częstymi efektami niepożądanymi. Warto jest podkreślić, że w roku 2013 do płatnika publicznego wpłynęła tylko 1 wniosek o refundację terapii lenalidomidem we wskazaniach objętych kodem D47.1. Nie otrzymano żadnych opinii ekspertów w tej sprawie, co jest wyrazem dodatkowego dystansowania się do wnioskowanej technologii ze strony środowiska specjalistów. Stanowi to o praktycznej weryfikacji klinicznej zasadności stosowania tej technologii wobec dostępności akceptowanych komparatorów.

Przedmiot wniosku

Zlecenie dotyczy wydania rekomendacji w sprawie usunięcia ze świadczeń gwarantowanych świadczenia obejmującego podanie leku lenalidomid w rozpoznaniu określonym kodem D47.1 w ramach programu chemioterapii niestandardowej.

Zlecenie z art. 31 e ust. 1 ustawy o z dnia 24 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz.1027 z późn. zm.).

W korespondencji z dnia 10 stycznia 2014 roku Minister Zdrowia przekazał zlecenie dotyczące wydania rekomendacji w sprawie usunięcia ze świadczeń gwarantowanych obejmujących podanie lenalidomidu w rozpoznaniu zakwalifikowanym do kodu: D47.1. W toku prac wystąpiono do ekspertów klinicznych z prośbą o opinie dotyczące ww. technologii medycznej.

Ponadto wystąpiono do Narodowego Funduszu Zdrowia z prośbą o podanie danych dotyczących ilości zrefundowanych opakowań produktu leczniczego Revlimid (lenalidomid) oraz liczby pacjentów leczonych wnioskowaną technologią w przedmiotowych wskazaniach.

Problem zdrowotny

Nowotwory mieloproliferacyjne są klonalnymi rozrostami komórki macierzystej szpiku charakteryzującymi się proliferacją jednej lub kilku linii komórek – granulocytów, erytrocytów, megakariocytów lub mastocytów. Częstość występowania zespołów nieproliferacyjnych szacuje się na około 6-9/100 tys. Przewlekłe choroby mieloproliferacyjne początkowo mają łagodny przebieg – zachowana hematopoeza, nadprodukcja określonej linii komórkowej, większa lub mniejsza tendencja do metaplastji szpikowej w śledzionie – po okresie kilku bądź kilkunastu lat dochodzi do nieefektywnej hematopoezy i pojawienia się form blastycznych w szpiku oraz we krwi obwodowej, co z reguły jest równoznaczne z transformacją do ostrej białaczki szpikowej. U podłoża większości chorób mieloproliferacyjnych leżą przyczyny molekularne, mianowicie powstanie genu fuzyjnego BCR-ABL lub FIP1L1-PDGFR α , a także mutacja genu KIT lub JAK-2. Wyżej wymienione mutacje genowe powodują nadprodukcję białek o właściwościach kinaz tyrozynowych, odpowiedzialnych za proliferację określonych linii komórkowych.

Opis wnioskowanej technologii medycznej

Mechanizm działania lenalidomidu obejmuje działanie przeciwnowotworowe, przeciwiangiogenetyczne, proerytropoetyczne i immunomodulacyjne. W szczególności lenalidomid hamuje proliferację niektórych nowotworowych komórek hematopoetycznych (w tym komórek szpiczakowych i tych z delecjami w obrębie chromosomu 5), zwiększa odporność komórkową zależną od komórek T i komórek typu Natural Killer (NK) oraz zwiększa liczbę komórek NKT, hamuje angiogenezę przez hamowanie migracji i adhezji komórek śródbłonna i tworzenia mikronaczyń, zwiększa wytwarzanie hemoglobiny płodowej przez hematopoetyczne komórki macierzyste CD34+ oraz hamuje wytwarzanie cytokin prozapalnych (np. TNF- α i IL-6) przez monocyty.

W przypadku zespołów mielodysplastycznych z delecją 5q, wykazano selektywną zdolność lenalidomidu do hamowania wzrostu nieprawidłowych klonów komórkowych przez wywołanie apoptozy w komórkach z delecją 5q.

Alternatywne technologie medyczne

W przedmiotowym wskazaniu w ramach chemioterapii refundowane są następujące technologie lekowe: busulfanum, dacarbazinum, etoposidum, hydroxycarbamidum, interferon alfa, interferonum alfa-2a, interferonum alfa-2b.

Hydroksymocznik (hydroxycarbamidum) jest zarejestrowany w terapii przewlekłych zespołów mieloproliferacyjnych.

Skuteczność kliniczna i praktyczna

W ramach przeglądu systematycznego baz danych, zidentyfikowano 3 publikacje spełniające kryteria włączenia do raportu, spośród których: publikacja Tefferi 2006 przedstawiała wyniki dwóch badań II fazy dotyczących stosowania lenalidomidu w terapii mielofibrozy z towarzyszącą metaplastją szpiku, publikacja Quintas-Cardama 2009 przedstawia wyniki otwartego badania II fazy dotyczącego stosowania lenalidomidu w połączeniu z prednizonem w terapii mielofibrozy, a publikacja Holle 2010 raportuje wyniki badania retrospektywnego odnoszącego się do pacjentów leczonych talidomidem lub lenalidomidem w dwóch szpitalach w Nijmegen (Holandia).

Tefferi 2006

W publikacji Tefferi 2006, analizowano dane pochodzące z dwóch klinik (Mayo Clinic i M.D. Anderson Cancer Center).

Do badania w klinice Mayo Clinic zakwalifikowano 27 pacjentów, z pośród których 25 (93%) było wcześniej leczonych (w tym 8 (30%) talidomidem). Poziom hemoglobiny u wszystkich pacjentów wynosił co najmniej 100 g/l, w tym u 21 pacjentów którzy byli zależni od transfuzji. Nieprawidłowości

cytogenetyczne (JAK2 V617F) wykryto u 13 (48%) pacjentów. Wszyscy pacjenci rozpoczęli leczenie lenalidomidem w dawce 10 mg/dzień.

Mediana okresu obserwacji po zakończeniu terapii wyniosła 19 miesięcy (zakres 6-20 miesięcy). W sumie, 10/27 (37%) pacjentów odpowiedziało na leczenie w odniesieniu do anemii lub splenomegalii. Spośród nich, u 4 pacjentów z tej grupy zaobserwowano normalizację poziomu hemoglobiny, a dwóch pacjentów stało się niezależnymi od transfuzji. Pozostałych 4 pacjentów wykazało nieznaczną odpowiedź w redukcji splenomegalii, bez poprawy w poziomie hemoglobiny, która utrzymywała się od 1 do 3 miesięcy. Remisja u dwóch pacjentów z nieznaczną anemią, utrzymywała się przez co najmniej 6 miesięcy.

Spośród pacjentów biorących udział w badaniu, 8 zmarło - wszyscy po zaprzestaniu terapii, a większość zgonów wiązała się z progresją choroby. Dwóch pacjentów zmarło w wyniku rozwoju ostrej białaczki, około 14 i 60 tygodni po zakończeniu udziału w badaniu; 4 pacjentów zmarło w wyniku progresji choroby nie związanej z transformacją do białaczki, odpowiednio około 3, 4, 24 i 36 tygodnia po zakończeniu udziału w badaniu. Jeden pacjent zmarł z powodu zastoinowej niewydolności krążenia i niewydolności nerek po około 3 tygodniach od zaprzestania przyjmowania leku. U jednego pacjenta przyczyną zgonu była sepsa i niewydolność nerek - zgon nastąpił po 24 tygodniach od zaprzestania terapii.

W badaniu przeprowadzonym w M.D. Anderson Cancer Center wzięło udział 41 pacjentów, spośród których 36 (88%) było wcześniej leczonych, a 13 (32%) pacjentów było poddanych terapii talidomidem. Do badania włączono pacjentów z poziomem hemoglobiny wyższym, niż 100 g/l, o ile zaobserwowano u nich objawy splenomegalii lub trombocytopenii. Jednocześnie, poziom hemoglobiny niższy <100 g/l stwierdzono u 19 pacjentów (46%) spośród 41 pacjentów włączonych do badania, w tym 13 (32%), którzy byli zależni od transfuzji krwi w momencie kwalifikacji do badania. Kryteria włączenia obejmowały również liczbę płytek krwi wynoszącą co najmniej $30 \times 10^9/l$. Nieprawidłowości cytogenetyczne stwierdzono u 17 (42%) pacjentów. Mutację JAK2 V617F stwierdzono u 18 (51%) pacjentów spośród 35 przebadanych.

Mediana okresu obserwacji po zakończeniu terapii wyniosła 5 miesięcy (zakres 1-14 miesięcy). W sumie, do momentu zebrania danych, 21 (51%) pacjentów było dalej poddanych terapii. U 10 (24%) pacjentów zaobserwowano odpowiedź na leczenie w odniesieniu do: anemii (n = 2), splenomegalii (n = 6) lub obu (n = 2). U 4 (21%) spośród 19 pacjentów z wyjściowym poziomem hemoglobiny niższym niż 100 g/l (w tym 1 zależny od transfuzji) stwierdzono znaczną odpowiedź, potwierdzoną normalizacją poziomu hemoglobiny. Spośród nich, 3 pacjentów było negatywnych dla mutacji JAK2 V617F. U całej czwórki pacjentów, mielofibroza z towarzyszącą metaplastją szpiku rozwinęła się de novo, bez historii czerwienicy prawdziwej lub nadpłytkowości samoistnej. Powiększenie śledziony oceniane palpacyjnie stwierdzono u 2 z 4 pacjentów przed rozpoczęciem terapii. W wyniku leczenia, u jednego pacjenta śledziona przestała być wyczuwalna, a u drugiego pacjenta w wyniku leczenia uległa zmniejszeniu z 10 do 2 centymetrów.

Tylko u 1 z 4 pacjentów u których zaobserwowano znaczącą poprawę, stwierdzono nieprawidłowości cytogenetyczne w momencie kwalifikacji do badania (trisomia 9), na którą nie mało wpływu leczenie. Spośród 4 pacjentów odpowiadających na leczenie wg kryterium anemii, 3 pozostało w remisji przez okres od 6 do 36 tygodni aktywnego leczenia. U jednego pacjenta nastąpił nawrót choroby.

Spośród 8 pacjentów u których zaobserwowano odpowiedź śledziony, 6 nie kwalifikowało się do odpowiedzi anemii z uwagi na wyjściowy poziom hemoglobiny przekraczający 100 g/l lub brak towarzyszącej odpowiedzi w anemii. Spośród tych 6 pacjentów, u 2 nastąpił nawrót choroby w trakcie terapii. Odpowiedź płytek obserwowano u 6 z 12 pacjentów z trombocytopenią, z medianą wzrostu liczby płytek równą $60 \times 10^9/l$ w stosunku do wartości wyjściowych. Spośród pacjentów z mutacją JAK2 V617F, 4/6 pacjentów odpowiedziało na leczenie.

Quintas-Cardama 2009

Prospektywne, jednośrodkowe badanie otwarte II fazy, oceniające skuteczność lenalidomidu i prednizonu w terapii pierwotnej mielofibrozy. Wyjściową dawkę lenalidomidu ustalono na 10 mg/dzień w przypadku liczby płytek niższej niż $100 \times 10^9/l$, w pozostałych przypadkach dawka początkowa wyniosła 5 mg/dzień.

Terapię stosowano w cyklach 28 dniowych, w ramach których lenalidomid podawano przez 21 dni oraz stosowano 7 dniową przerwę. Terapię lenalidomidem prowadzono przez co najmniej 6 miesięcy, chyba że wystąpiła znacząca toksyczność.

Prednizon podawano w dawce 30 mg/dzień w pierwszym cyklu, 15 mg/dzień podczas drugiego cyklu i 15 mg co drugi dzień podczas trzeciego cyklu. W dalszych cyklach nie podawano prednizonu. Dawkowanie lenalidomidu mogło być modyfikowane – dawkę redukowano w przypadku działań niepożądanych, bądź zwiększano u pacjentów z chorobą proliferacyjną, której nie udało się kontrolować po wstępnym cyklu leczenia.

W badaniu uczestniczyło 40 pacjentów (23 mężczyzn). Mediana czasu obserwacji wyniosła 22 miesiące (zakres, 6 – 27 miesięcy). Odpowiedź na leczenie zaobserwowano u 12 (30%) pacjentów. W sumie, odpowiedź na leczenie w 4 i 12 miesiącu badania wyniosła odpowiednio 23% i 30%. Odpowiedź na leczenia zaobserwowano zarówno dla pacjentów, którzy byli wcześniej poddani terapii (n = 7), jak i u pacjentów nie leczonych (n = 5). Mediana czasu do odpowiedzi wyniosła 12 tygodni (zakres, 2 – 32 tygodni). Żaden z pacjentów uzyskał pełnej odpowiedzi ocenianej kryteriami IWG, które definiują pełną odpowiedź, jako całkowite ustąpienie zwłóknienia szpiku kostnego. Jednakże, trzech pacjentów (7,5%; wszyscy negatywni dla JAK2 V617F), spełnili kryteria dla pełnej odpowiedzi z wyłączeniem histologicznej remisji zwłóknienia szpiku kostnego i zostali zakwalifikowani jako pacjenci z częściową remisją, która utrzymała się przez medianę czasu wynoszącą 18 miesięcy (zakres, 6 do 21 miesięcy). Jeden pacjent u którego stwierdzono częściową remisję, uzyskał ją pomimo wcześniejszego niepowodzenia terapii talidomidem w skojarzeniu z prednizonem. Dodatkowo, 9 pacjentów (22,5%; ośmiu JAK2 V617F pozytywnych, jeden JAK2 V617F negatywny) uzyskało poprawę kliniczną, która utrzymała się przez medianę czas 18 miesięcy (zakres, 3,5 do >24 miesięcy). Znaczącą odpowiedź ocenianą zmianą poziomu hemoglobiny uzyskano u 7 spośród 23 pacjentów u których poziom hemoglobiny przed rozpoczęciem badania był niższy niż 10 g/dl lub którzy byli zależni od transfuzji (30%, trzech z częściową remisją i 4 z poprawą kliniczną). Odpowiedź na leczenie stwierdzono również u 10 z 24 pacjentów (42%; 2 z częściową remisją, 8 z poprawą kliniczną) z splenomegalią wyczuwalną w badaniu palpacyjnym co najmniej 5 cm poniżej lewego brzegu żebrowego. Odpowiedź na leczenie obserwowano zarówno u pacjentów z (8 z odpowiedzią kliniczną) i bez (3 z częściową remisją, 1 z poprawą kliniczną) mutacji JAK2 V617F. Żaden z pacjentów u których przed rozpoczęciem terapii stwierdzono neutropenię (n = 2) lub trombocytopenię (n = 6) nie osiągnęło poprawy klinicznej. Dwóch pacjentów, którzy odpowiedzieli na leczenie, utraciło odpowiedź po 6 i 9 miesiącach badania. Na chwilę prezentacji wyników, 10 pacjentów pozostało przy terapii lenalidomidem, a żaden z pacjentów nie zmarł.

Holle 2010

Badanie retrospektywne w oparciu o dane pacjentów leczonych talidomidem lub lenalidomidem w dwóch szpitalach w Nijmegen (Holandia). Pierwszy pacjent został poddany terapii w lutym 2004, a ostatnia ocena kontrolna miała miejsce w lutym 2009 roku. U pacjentów zakwalifikowanych do tej analizy zdiagnozowano przewlekłą idiopatyczną mielofibrozę, zarówno pierwotną, jak i wtórną do czerwienicy prawdziwej lub nadpłytkowości samoistnej.

Wskazaniem do terapii była mielofibroza i cytopenia, a w wielu przypadkach anemia. Wstępnie 14/15 pacjentów było poddanych terapii talidomidem, jednak z uwagi na toksyczność lub brak odpowiedzi na leczenie, 6/14 pacjentom zmieniono terapię na lenalidomid, a jeden pacjent rozpoczął terapię od przyjmowania lenalidomidu.

Znaczącą odpowiedź zdefiniowano jako normalizację parametrów krwi, a dla pacjentów zależnych od transfuzji, dodatkowo uniezależnienie od przetoczeń krwi. W przypadku wzrostu liczby krwinek we krwi lub spadku wielkości śledziona przy braku normalizacji, odpowiedź definiowano jako ograniczoną.

Siedmiu pacjentów przyjmowało lenalidomid, spośród których 6/7 było wcześniej poddanych terapii talidomidem. Początkowa dawka lenalidomidu wyniosła 10 mg/dzień u 5 pacjentów; 15 mg u jednego pacjenta i 25 mg u pozostałego pacjenta. U jednego pacjenta przyjmującego lenalidomid w dawce 10 mg, terapia musiała zostać przerwana po 3 tygodniach z powodu pancytopenii, a u drugiego, po 3 miesiącach z powodu biegunki, mimo że obniżono dawkowanie.

U 2/7 pacjentów przerwano terapię lenalidomidem z powodu efektów niepożądanych. U 4/7 pacjentów terapia okazała się skuteczna (znacząca odpowiedź na leczenie), z czego u jednego pacjenta dopiero po włączeniu do terapii prednizonu.

Bezpieczeństwo stosowania

Najczęstsze działania niepożądane 3. i 4. stopnia związane ze stosowaniem lenalidomidu obejmowały neutropenię, zmęczenie, trombocytopenię, świąd, anemię, duszności oraz wysypkę. Spośród pacjentów analizowanych w ramach włączonych do badań, efekty niepożądane odpowiadały za przerwanie terapii u 13/82 pacjentów. Zanotowano 8 zgonów, jednak żaden z nich nie był związany ze terapią lenalidomidem.

Stosunek kosztów do uzyskiwanych efektów zdrowotnych

Analiza wykazała, iż zastosowanie lenalidomidu będzie się wiązało z szacowanym zwiększeniem kosztów terapii przypadających na jeden dzień chemioterapii średnio o █████ PLN (44,03 PLN – █████ PLN) zarówno z perspektywy płatnika publicznego i wspólnej płatnika publicznego i świadczeniobiorcy.

Wpływ na budżet płatnika publicznego

Ze względu na brak szczegółowych danych przedstawiono aktualny stan finansowania produktu leczniczego: lenalidomid w przedmiotowych wskazaniach ze środków publicznych w Polsce. Przygotowano także zestawienie szacowanych rocznych kosztów refundacji. Aktualny stan finansowania ze środków publicznych w Polsce zestawiono na podstawie danych otrzymanych z NFZ.

Wartość refundacji dla produktu leczniczego (Revlimid) lenalidomid w wskazaniu zakwalifikowanym do kodu ICD-10: D47.1 wyniosła w roku 2013 ponad 55 tys. PLN.

W wariantcie podstawowym przeprowadzonego oszacowania wpływu na budżet finansowania lenalidomidu w porównaniu z dotychczas stosowanym schematem leczenia opartym o hydroksykarbamid, finansowanie lenalidomidu ze środków publicznych będzie się wiązało z dodatkowymi nakładami rocznymi rządu 55,5 tys. PLN (13,8 tys. PLN – █████ PLN) z perspektywy płatnika publicznego.

Rekomendacje innych instytucji dotyczące ocenianej technologii medycznej

Odnaleziono 3 rekomendacje kliniczne odnoszące się do stosowania lenalidomidu w terapii przewlekłej choroby układu wytwórczego szpiku. Dwie spośród nich, rekomendują stosowanie lenalidomidu w terapii anemii w przebiegu pierwotnej mielofibrozy w przypadku obecności delecji del(5)(q31). Jedne wytyczne rekomendują stosowanie lenalidomidu w pierwszej linii leczenia splenomegalii w przebiegu mielofibrozy w przypadku stwierdzenia anemii z liczbą płytek krwi $>100 \times 10^9/l$.

Dodatkowe uwagi Rady

Brak uwag.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, Rada Przejrzystości przyjęła stanowisko jak na wstępie.

.....
Wiceprzewodniczący Rady Przejrzystości
prof. Michał Myśliwiec

Tryb wydania stanowiska

Stanowisko wydano na podstawie art. 31 e ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz.1027 z późn .zm.), z uwzględnieniem raportu Lenalidomid, w rozpoznaniu zakwalifikowanym do kodu ICD-10: D47.1 (Przewlekła choroba układu wytwórczego szpiku), AOTM-RK-431-13/2014, marzec 2014 r.

Inne wykorzystane źródła danych, oprócz wskazanych w ww. raporcie:

1. Nie dotyczy.